

Rapport

2022-06-15

Ung i Norrköping - Resultat och analys av ungdomsenkäten Om mig 2021

KS 2022/0014

Rapporten godkändes av kommunstyrelsen den 8 juni 2022.

Utrednings- och utvecklingsenheten på kommunstyrelsens kontor har tagit fram rapporten som grundar sig på resultat från ungdomsenkäten Om mig 2021. Rapporten lyfter hur det är att vara ung i Norrköping utifrån fyra områden; Coronapandemins konsekvenser, Hälsa och välbefinnande, Trygghet och tillit samt Delaktighet och inflytande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Inledning	4
Ung i Norrköping	4
Metod.....	5
Datakvalitet, svarsfrekvens och bortfallsanalys	5
Resultat	6
Coronapandemins konsekvenser.....	6
Hälsa och välmående.....	7
Trygghet och tillit.....	11
Delaktighet och inflytande	15
Analys.....	18
Pandemin påverkar både negativt och positivt	18
Stora skillnader i hälsa och välmående mellan killar och tjejer.....	19
De flesta känner sig trygga men tilliten till andra minskar.....	19
En av fyra vill vara med och påverka sin kommun.....	20
Slutsats.....	21
Fortsatt arbete	21

Sammanfattning

Ungdomsenkäten Om mig är en webbaserad enkät som har genomförts årligen sedan 2014. Enkäten innehåller fem frågeområden som berör familj och vänner, hälsa och livsstil, tobak och alkohol, skola och fritid, samt livet och framtiden. Enkäten genomförs av samtliga kommuner i Östergötland och är ett samarbete mellan Region Östergötland, länets kommuner och Länsstyrelsen Östergötland. Det är elever i åk 8 i grundskolan och åk 2 på gymnasieskolan som har möjlighet att svara på enkäten.

Rapporten ”Ung i Norrköping – Resultat och analys av ungdomsenkäten Om mig 2021” belyser hur det är att vara ung i Norrköping utifrån områdena; Coronapandemins konsekvenser, Hälsa och välbefinnande, Trygghet och tillit samt Delaktighet och inflytande. Syftet med rapporten är att följa utvecklingen av livsvillkoren för unga i Norrköping. Rapporten vänder sig i första hand till beslutsfattare, både förtroendevalda och chefer, inom Norrköpings kommun. Dessutom riktar sig innehållet till medarbetare som direkt eller indirekt arbetar med målgruppen unga.

Utifrån rapportens fyra olika områden finns det delar av resultatet som är extra viktigt att belysa:

- Pandemin har fortsatt påverka ungdomarna på både ett positivt och ett negativt sätt.
- Tjejers mående försämras över tid, och fortsätter försämras när det kommer till självskattad hälsa, oro/ångest, vardagsstress och sömn.
- De flesta känner sig trygga i skolan, men tjejer i grundskolan upplever mest otrygghet.
- Tilliten till andra människor fortsätter minska i samtliga grupper.
- De allra flesta har en positiv framtidstro och andelen är stabil.
- Andelen som kan vara med och påverka sin skola ökar.
- En av fyra vill vara med och påverka sin kommun.

Inledning

Ungdomsenkäten Om mig är en webbaserad enkät som har genomförts årligen sedan 2014. Enkäten innehåller fem frågeområden som berör familj och vänner, hälsa och livsstil, tobak och alkohol, skola och fritid, samt livet och framtiden. Enkäten genomförs av samtliga kommuner i Östergötland och är ett samarbete mellan Region Östergötland, länets kommuner och Länsstyrelsen Östergötland. Det är elever i åk 8 i grundskolan och åk 2 på gymnasieskolan som har möjlighet att svara på enkäten. Resultatet från ungdomsenkäten Om mig bidrar till viktig kunskap om ungdomar i Norrköping och kan användas som underlag vid åtgärder och beslut som rör ungdomar.

Syftet med rapporten är att följa utvecklingen av livsvillkoren för unga i Norrköping. Rapporten är också en del av kommunens långsiktiga folkhälsoarbete genom att följa folkhälsoutvecklingen över tid. Dessutom bidrar rapporten med kunskap om barns uppväxtvillkor som är en viktig pusselbit i ett barnrättsbaserat arbete där beslut som rör unga ska bygga på kunskap om unga.

Rapporten vänder sig i första hand till beslutsfattare, både förtroendevalda och chefer, inom Norrköpings kommun. Dessutom riktar sig innehållet till medarbetare som direkt eller indirekt arbetar med målgruppen unga.

Detta är tredje gången en kommunövergripande rapport tas fram som sammanställer och analyserar ett urval av resultatet från ungdomsenkäten Om mig. Tidigare rapporter har bland annat visat att många ungdomar skattar sin hälsa som god, de flesta trivs med sin skola, hemstad och fritid samt har en positiv framtidstro. Däremot finns stora skillnader mellan tjejer och killar när det kommer till måendet. Över tid visar resultatet att tjejer i högre utsträckning än killar skattar sin hälsa som dålig, har mer oro/ångest och inte känner att de duger som de är. Rapporten 2020 lyfte särskilt fram konsekvenserna av coronapandemin på ungdomars mående i Norrköping. Analysen visade att pandemin påverkat ungdomar både negativt och positivt inom områdena; Skola, Psykisk hälsa, Sociala relationer, Fritid samt Levnadsvanor. Negativa konsekvenser handlade bland annat om ökad psykisk ohälsa, ofrivillig ensamhet och en mer ohälsosam livsstil. De positiva konsekvenserna av pandemin som lyftes var bland annat minskad press och stress, mer tid för personlig utveckling och nära relationer.

Läs mer i tidigare rapporter:

”Ungdomsenkäten Om mig i Norrköpings kommun”, KS 2020/0099

”Hur mår Norrköpings ungdomar? – Resultat och analys av ungdomsenkäten Om mig 2020”, KS 2021/0471

Ung i Norrköping

Målet för ungdomspolitikerna i Sverige är att alla ungdomar, 13-25 år, ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Även barnrättslagen stärker ungas rätt att respekteras samt få möjlighet till utveckling, trygghet, delaktighet och inflytande. I enlighet med Vision 2035 ska Norrköping vara en plats där alla barn och ungdomar mår bra och har framtidstro.

De flesta ungdomar i Sverige har goda levnadsvillkor. De allra flesta klarar grundskolan och slutför en gymnasieutbildning. Men det finns skillnader i levnadsvillkor mellan olika grupper av unga. Enligt Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) rapport UNG IDAG 2021 uppger de flesta ungdomar att de mår bra. Men andelen unga som upplever besvär av exempelvis oro eller ångest är hög, och högre bland tjejer än killar.¹ De senaste två årens Coronapandemi har också påverkat livet och samhället på många olika sätt, inte minst för unga. Under hösten 2021 genomfördes den senaste ungdomsenkäten på Norrköpings grund- och gymnasieskolor och enkäten innehöll, precis som 2020, ett par frågor om Coronapandemin och dess påverkan. Denna rapport lyfter hur det är att vara ung i Norrköping utifrån fyra områden; Coronapandemins konsekvenser, Hälsa och välbefinnande, Trygghet och tillit, samt Delaktighet och inflytande.

Metod

I enkäten som genomfördes hösten 2021 fick ungdomarna svara på frågan ”Har Coronapandemin påverkat dig negativt och/eller positivt på något sätt?”. Därefter fick ungdomarna möjlighet att med egna ord svara på frågan ”Har Coronapandemin påverkat hur du ser på dig själv, ditt liv eller världen?”. Totalt inkom 740 fritextsvar med individuella beskrivningar av pandemins påverkan. En kategorisering har gjorts och svaren har delats in i negativa respektive positiva beskrivningar av pandemins påverkan.

Rapporten utgår från frågorna om pandemin och fritextsvaren. Utifrån ett urval av frågor som ställs i enkäten presenteras även resultatet i fyra områden; Hälsa och välbefinnande, Trygghet och tillit samt Delaktighet och inflytande. Resultatet i diagrammen redovisas över tid, uppdelat på kön samt grundskola/gymnasieskola. Analysen av fritextsvaren är en generalisering och redovisas inte uppdelat på kön eller grundskola/gymnasieskola.

Datakvalitet, svarsfrekvens och bortfallsanalys

Det är elever i åk 8 i grundskolan och åk 2 på gymnasieskolan som varje år får möjlighet att svara på ungdomsenkäten Om mig. Samtliga skolor, både kommunala och fristående, har möjlighet att genomföra enkäten. Rapporten bygger på resultat från ungdomar som har uppgett att de bor i Norrköpings kommun och som antingen går i åk 8 i grundskolan eller åk 2 på gymnasieskolan. Det innebär att man har Norrköping som boendekommun, men kan gå i skola i annan kommun i länet som också deltar i enkäten. Resultatet finns även för respektive deltagande skola, det vill säga resultat på skolnivå. Deltagande skolor får varje år ta del av sitt eget resultat.

Det var totalt 2 495 personer som svarade på enkäten år 2021. Det är ungefär lika många tjejer som killar som svarar på enkäten. I enkäten finns också möjligheten att svara att man tillhör annan könsidentitet, det vill säga att man varken definierar sig som tjej eller kille. Då det är få ungdomar som har svarat att de tillhör annan könsidentitet, totalt 2,0 procent år 2021, så redovisas inte resultatet för denna grupp i rapporten.

¹ Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) UNG IDAG 2021. Se följande länk: [Goda levnadsvillkor för många, men inte för alla | MUCF](#)

Tabellen nedan visar hur många av undersökningens svarande som angav Norrköping som hemkommun respektive år:

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Grundskola	829	1 027	892	992	708	1 134	1 216	1 215
Gymnasieskola	799	848	662	757	552	1 233	1 106	1 280

För varje år motsvarar antalet svarande ovan följande andelar då de jämförs med hela populationen, alltså det totala antalet kommuninvånare i respektive årskull:

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Grundskola	58%	71%	59%	64%	43%	68%	70%	71%
Gymnasieskola	54%	56%	44%	49%	36%	79%	70%	75%

Andelarna i tabellen ovan ger alltså ett ungefärligt mått på hur stor andel av norrköpingsborna i respektive årskullar som besvarat enkäten.

Anledningen till bortfall i ungdomsenkäten kan vara att vissa skolor inte har velat/kunnat delta av olika skäl, att enskilda individer inte velat/kunnat svara samt att det framförallt för gymnasiets del finns ungdomar som inte går på gymnasieskolan och därmed inte kunnat delta. Under de senaste tre undersökningsåren har svarsfrekvenserna varit relativt höga om man jämför med vad som är vanligt förekommande svarsfrekvenser idag vid större enkätundersökningar som riktar sig till befolkningen. Resultatet från totalundersökningen Om mig är därmed ett relativt pålitligt underlag som visar hur ungdomarnas livsvillkor ser ut i Norrköping.

Resultat

Resultatet är indelat i följande områden; Coronapandemins konsekvenser, Hälsa och välmående, Trygghet och tillit, samt Delaktighet och inflytande. Resultatet presenteras i form av både diagram och fritextsvar där ungdomarna svarat på frågor med egna ord.

Coronapandemins konsekvenser

Resultatet från ungdomsenkäten Om mig 2021 visar att ungdomar i Norrköping har påverkats av pandemin, både positivt och negativt. Det är 77 procent av ungdomarna som uppger att de påverkats negativt av pandemin. Motsvarande siffra 2020 var 67 procent. På frågan om pandemin påverkar positivt på något sätt svarar 53 procent av ungdomarna att det har gjort det. Motsvarande siffra 2020 var 34 procent av ungdomarna som svarat att de påverkats positivt av pandemin.

I enkäten 2021 fick ungdomarna möjlighet att med egna ord svara på frågan ”Har Coronapandemin påverkat hur du ser på dig själv, ditt liv eller världen?”. Det är fler fritextsvar som beskriver hur pandemin påverkat på ett negativt sätt än ett positivt. Ungdomarna lyfter också oftare på vilket sätt Coronapandemin har påverkat en själv än hur pandemin påverkat världen.

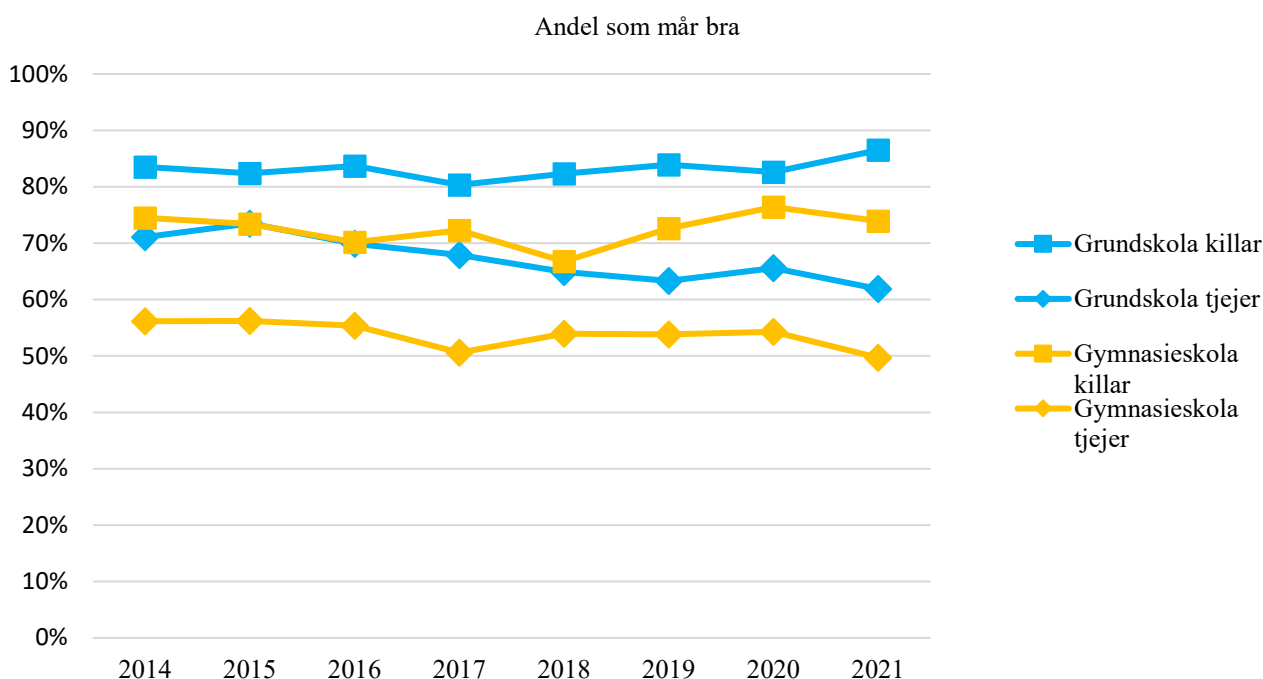
Bland de negativa svaren lyfts bland annat att skolarbetet har påverkats negativt med sämre betyg som följd. Fritidsaktiviteter har blivit inställda och ungdomarna lyfter bland annat möjligheten att resa till släkt och vänner har varit begränsat. Många har känt sig ensamma, och en del upplever en ökad psykisk ohälsa till följd av pandemin. En del lyfter en ökad oro för ytterligare pandemier och olika virusvarianter. Även reflektioner kring att världen är ojämlik och orättvis lyfts.

Bland de positiva svaren lyfts att ungdomarna till följd av pandemin fått nya intressen, lärt sig nya saker och lärt känna fler personer via till exempel sociala medier. Flera nämner också att man umgåtts mer med vänner och familj och att man uppskattar sig själv, sin familj och sina vänner mer än tidigare. Även reflektioner kring en ökad medvetenhet om världen och dess förmåga att samarbeta när det behövs lyfts.

Hälsa och välmående

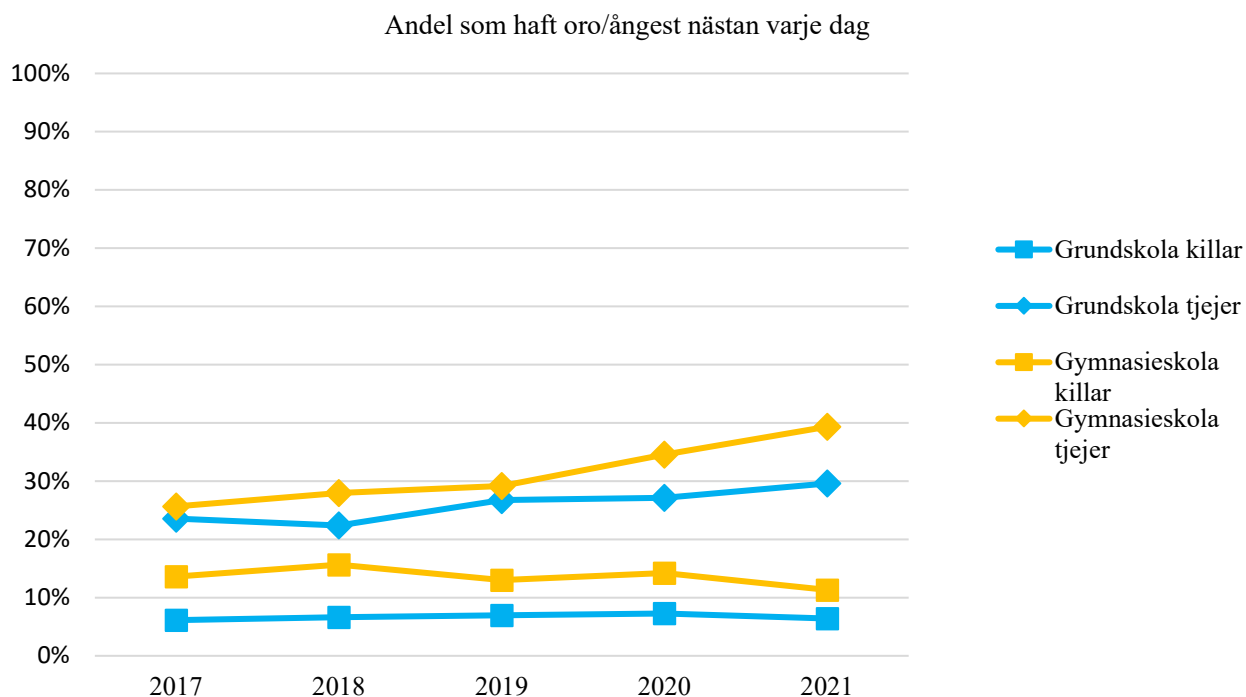
I enkäten finns frågan ”Hur tycker du att din hälsa är?”. Diagrammet nedan visar andelen ungdomar som svarat ”Mycket bra” eller ”Bra” på frågan.

Resultatet visar att det finns stora skillnader mellan könen och årskurser i hur man skattar sin hälsa. Killar i grundskolan är den grupp där störst andel upplever sin hälsa som god, och det är också den grupp som har ökat mest jämfört med tidigare år. År 2021 var det 87 procent av killar i grundskolan som svarade att det mår bra eller mycket bra. Det är den högsta noteringen för gruppen under alla år som enkäten genomförts. Tjejer i grundskolan samt killar och tjejer på gymnasieskolan sjunker däremot jämfört med förra året. Tjejer på gymnasieskolan är den grupp där andelen som upplever sin hälsa som bra är lägst. År 2021

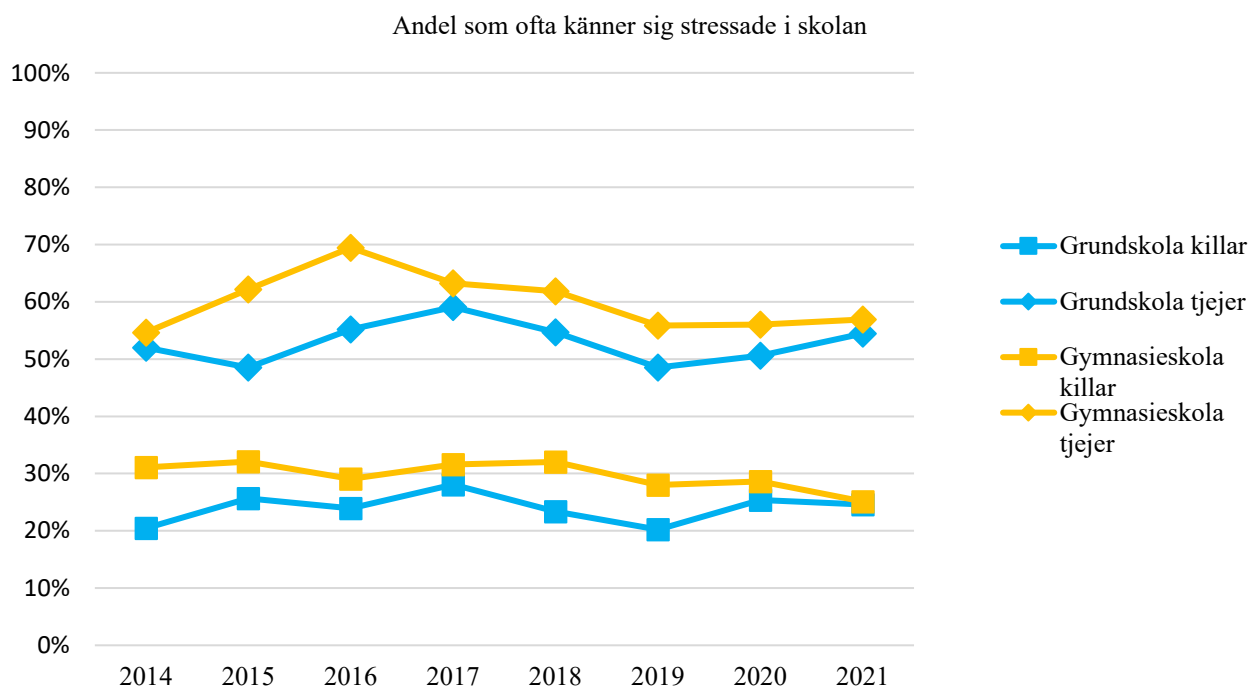
var det 50 procent som svarade att de mår bra eller mycket bra. Det är den lägsta noteringen för gruppen sedan enkäten genomfördes för första gången.

I enkäten finns frågan ”Hur ofta har du haft något av dessa besvär denna termin?: Oro/Ångest”. Diagrammet nedan visar andelen ungdomar som svarat ”Nästan varje dag” på frågan som funnits med i fem år.

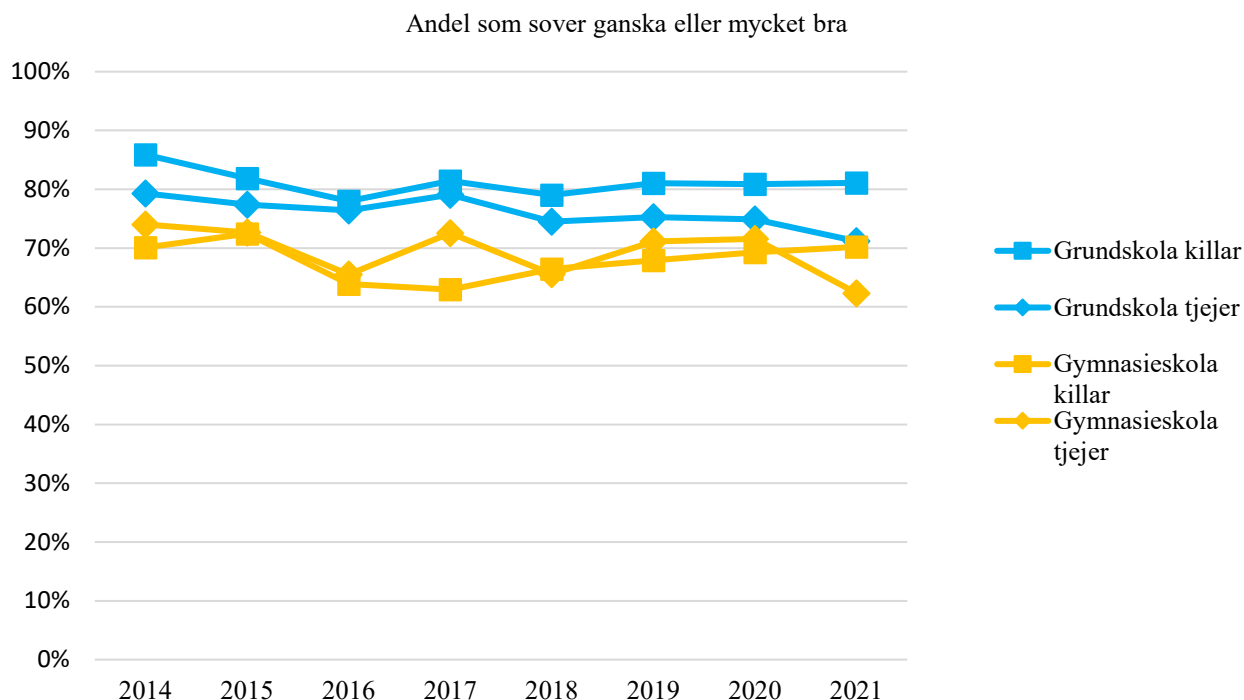
Tjejer uppger i högre utsträckning än killar att de besväras av oro eller ångest nästan varje dag. År 2021 var det 30 procent av tjejerna i grundskolan och 39 procent av tjejerna på gymnasieskolan som uppgav att de besvärades av ångest eller oro nästan varje dag. Motsvarande siffror för killar var 6 procent i grundskolan och 11 procent i gymnasieskolan. För tjejer, både i grundskolan och på gymnasieskolan, har andelen ökat över tid och sett över den senaste femårsperioden har andelen aldrig varit så hög. För killar, både i grundskolan och på gymnasieskolan, har andelen som besväras av oro/ångest varit mer stabilt över tid.

I enkäten finns frågan ”Hur ofta känner du dig stressad en vanlig dag i skolan?”. Diagrammet nedan visar andelen ungdomar som svarat ”Känner mig ofta” på frågan.

Tjejer svarar i högre utsträckning än killar att de känner sig stressade en vanlig dag i skolan. Även om variationen har varit stor över tid så är skillnaden mellan könen bestående. År 2021 var det 54 procent av tjejerna i grundskolan och 57 procent av tjejerna på gymnasieskolan som ofta kände sig stressade en vanlig dag i skolan. Motsvarande siffra för killarna var 25 procent både i grundskolan och på gymnasieskolan.

I enkäten finns frågan ”Hur tycker du att du sover?”. Diagrammet nedan visar andelen ungdomar som svarat ”Mycket bra” eller ”Ganska bra” på frågan.

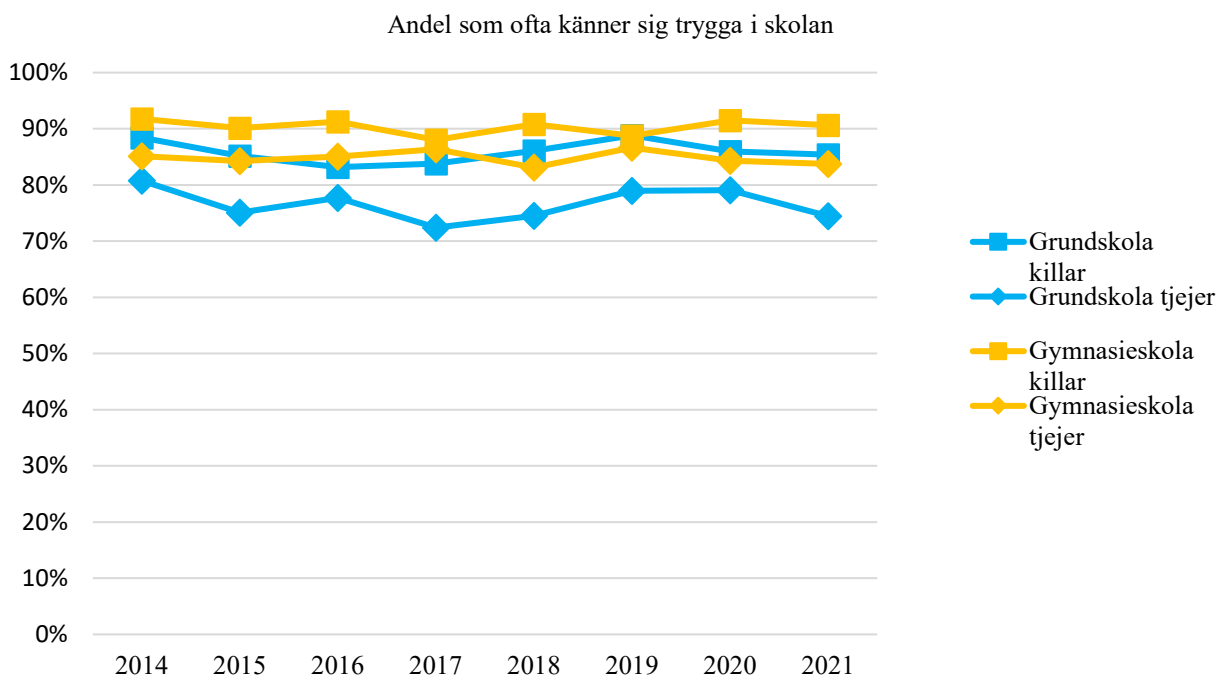
Det är 76 procent av eleverna i grundskolan och 66 procent av eleverna på gymnasieskolan som tycker att sin sömn är bra. För tjejer, både i grundskolan och på gymnasieskolan, har en minskning skett under 2021 och det är samma trend som ses i frågor om mående, oro/ångest och stress. Killar i grundskolan är den grupp som uppger att de sover bäst.

I enkäten 2021 fick ungdomarna möjlighet att med egna ord svara på frågan ”Varför tror du att du sover dåligt/bra?”. I fritextsvaren lyfts bland annat skolrelaterad stress som orsak till att sova dåligt. Även tankar om att det är svårt att sova, svårt att lägga ifrån sig mobilen när det är dags att sova samt att man lägger sig för sent på grund av att det är mycket som ska hinnas med påverkar sömnen negativt. Orsaker till att sova bra är bland annat att man har bra kvällsrutiner som innebär att man lägger sig ungefär samma tid, varvar ner och sover de timmar man behöver. I fritextsvaren lyfts även vikten av att röra på sig och äta bra för att sova bra.

Trygghet och tillit

I enkäten finns frågan ”Hur ofta känner du dig trygg i skolan?”. Diagrammet nedan visar andelen ungdomar som svarat ”Alltid” eller ”Ofta” på frågan.

De flesta känner sig trygga i skolan och att det har varit relativt stabilt över tid. Det är 74 procent av tjejerna i grundskolan som uppger att de känner sig trygga i skolan. Motsvarande siffra för tjejer på gymnasieskolan är 84 procent. Tjejer i grundskolan har över tid legat lägre än övriga grupper när det kommer till upplevelsen av trygghet i skolan.

I enkäten 2021 fick ungdomarna möjlighet att med egna ord svara på frågan ”Skulle du vilja berätta om vad som får dig att känna dig otrygg?”. I fritextsvaren lyfts bland annat att man inte har någon att umgås med på rasterna, att man inte vågar vara sig själv för risk att bli mobbad samt att andra elever som inte går på skolan ändå är i skolan på rasterna vilket bidrar till en ökad otrygghet.

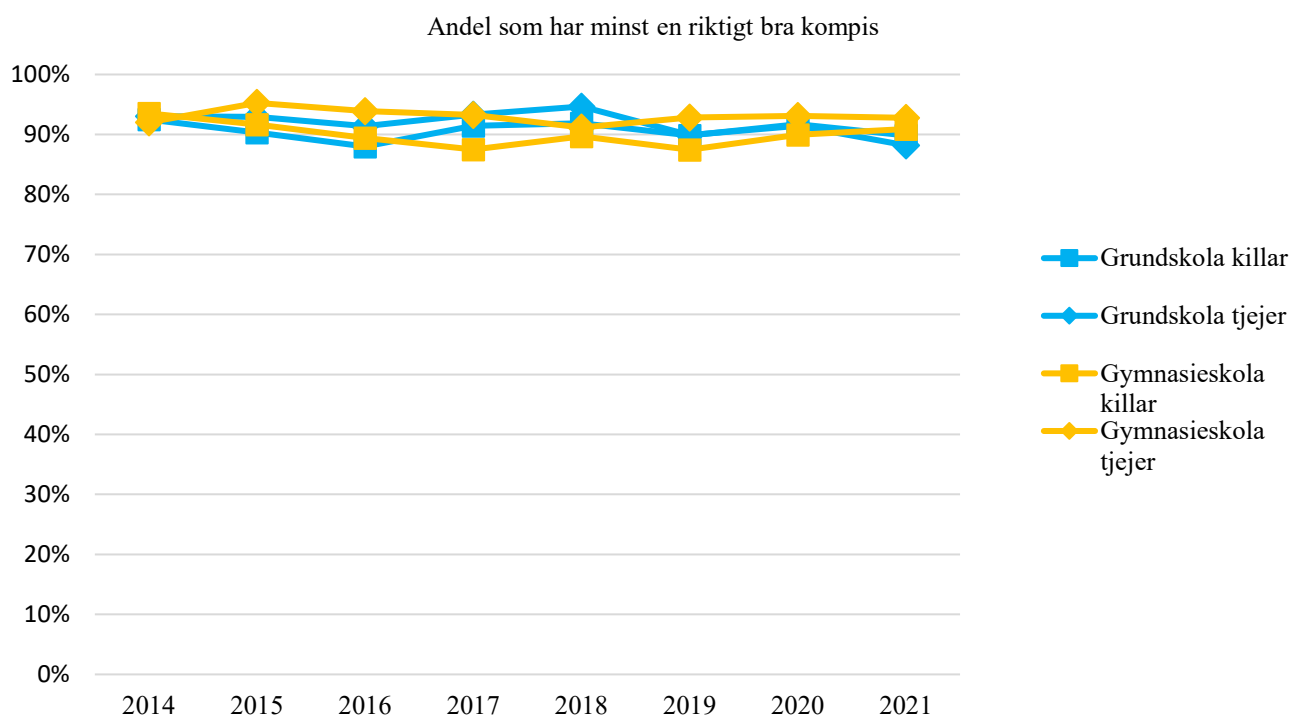
I enkäten ställs även frågor om hur man trivs på sin fritid, i sin skola, i sitt bostadsområde och i sin hemstad. Majoriteten av ungdomarna svarar att de trivs bra med både sin fritid, sin skola, sitt bostadsområde och sin hemstad.

I enkäten 2021 fick ungdomarna möjlighet att med egna ord svara på frågan ”Hur tror du att trivseln på din skola kan bli bättre?”. I fritextsvaren framkommer att ha minst en kompis att vara med i skolan har stor betydelse för att öka trivseln i skolan. Flera ungdomar uppger att de känner sig ensamma i skolan. Ungdomarna lyfter att det kan vara svårt för skolan att lösa problematiken med ofrivillig ensamhet. Som lösning lyfts bland annat att hitta på fler saker att göra tillsammans mellan olika klasser.

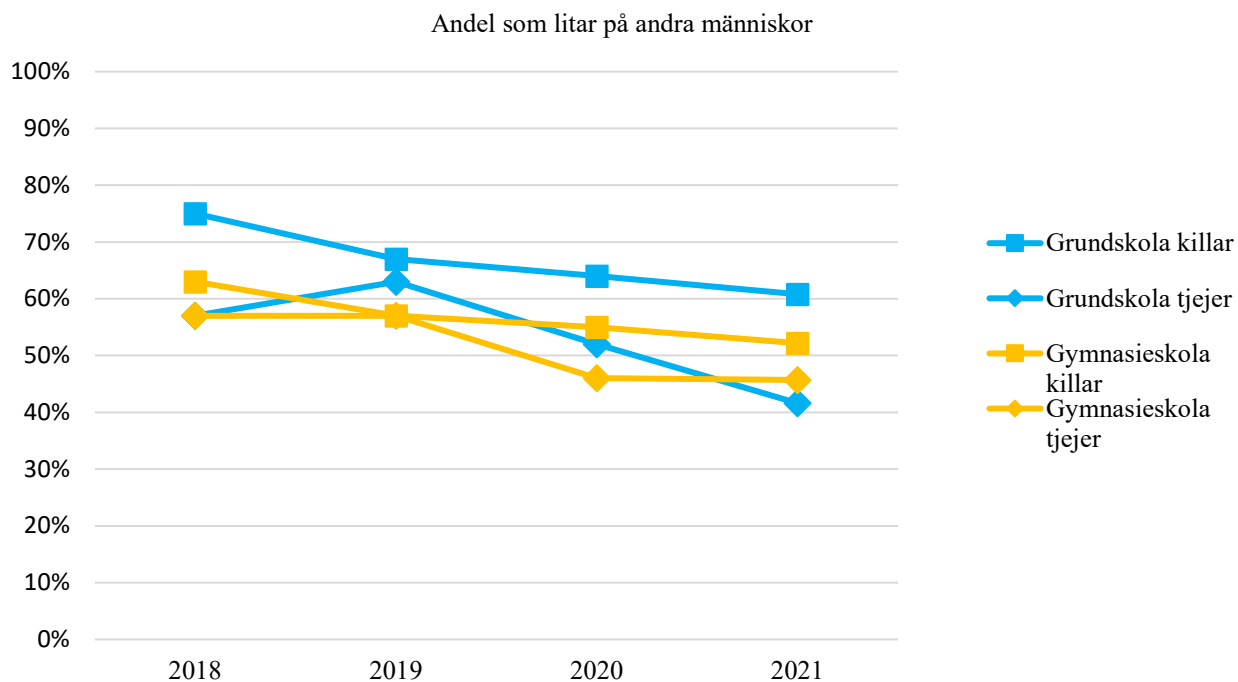

I enkäten finns frågan ”Har du någon riktigt bra kompis som du kan lita på och berätta personliga saker för?”. Diagrammet nedan visar andelen ungdomar som svarat ”Ja, flera” eller ”Ja, en” på frågan.

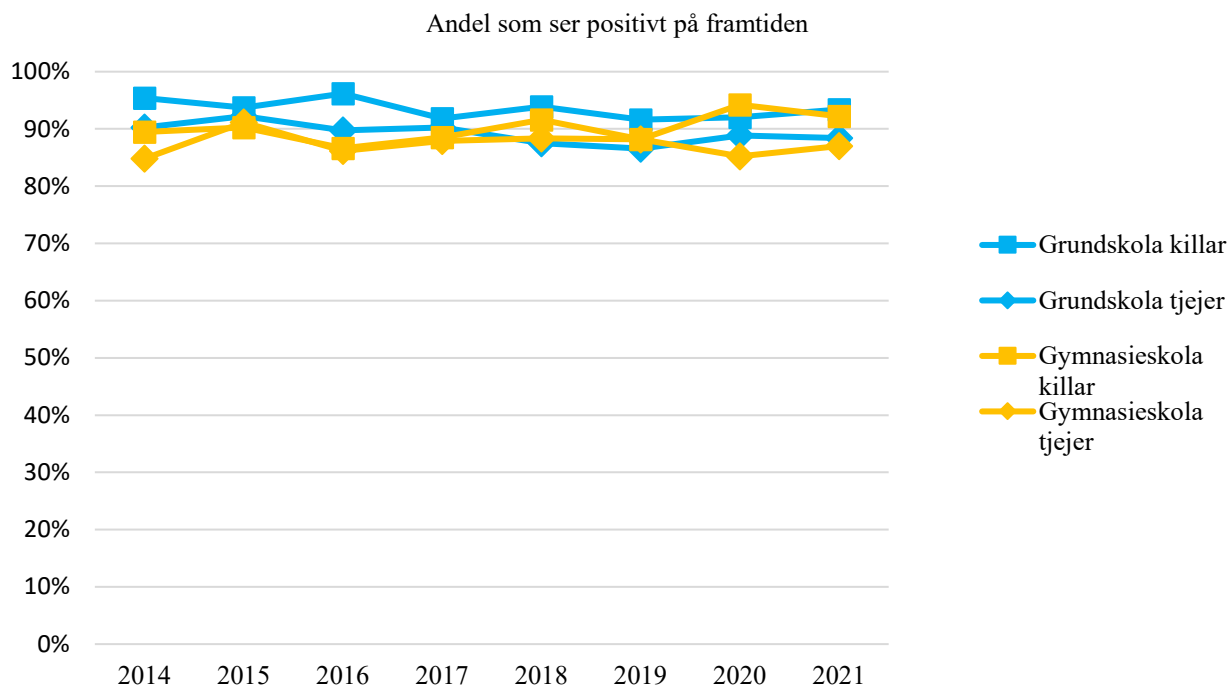
De flesta ungdomar uppger att de har en eller flera nära vänner. En marginell minskning syns bland tjejer i grundskolan. Även om de flesta ungdomarna uppger att de har en nära vän så är det ändå cirka 10 procent av ungdomarna som inte har en nära vän. I fritextsvaren kopplat till pandemin samt trygghet och trivsel i skolan så uppger flera en ökning av ofrivillig ensamhet.

I enkäten finns frågan ”Hur mycket litar du på andra människor i allmänhet?”. Diagrammet nedan visar andelen ungdomar som svarat ”Mycket” eller ”Ganska mycket” på frågan som varit med i enkäten i fyra år.

Andelen ungdomar i Norrköping som uppger att de i allmänhet litar på andra människor har minskat över tid, framförallt bland killar och tjejer i grundskolan. Mellan åren 2020 och 2021 har andelen tjejer i grundskolan som litar på andra människor minskat med 10 procent. Högst andel som känner tillit till andra är killar på grundskolan, men en minskning för gruppen har skett över tid.

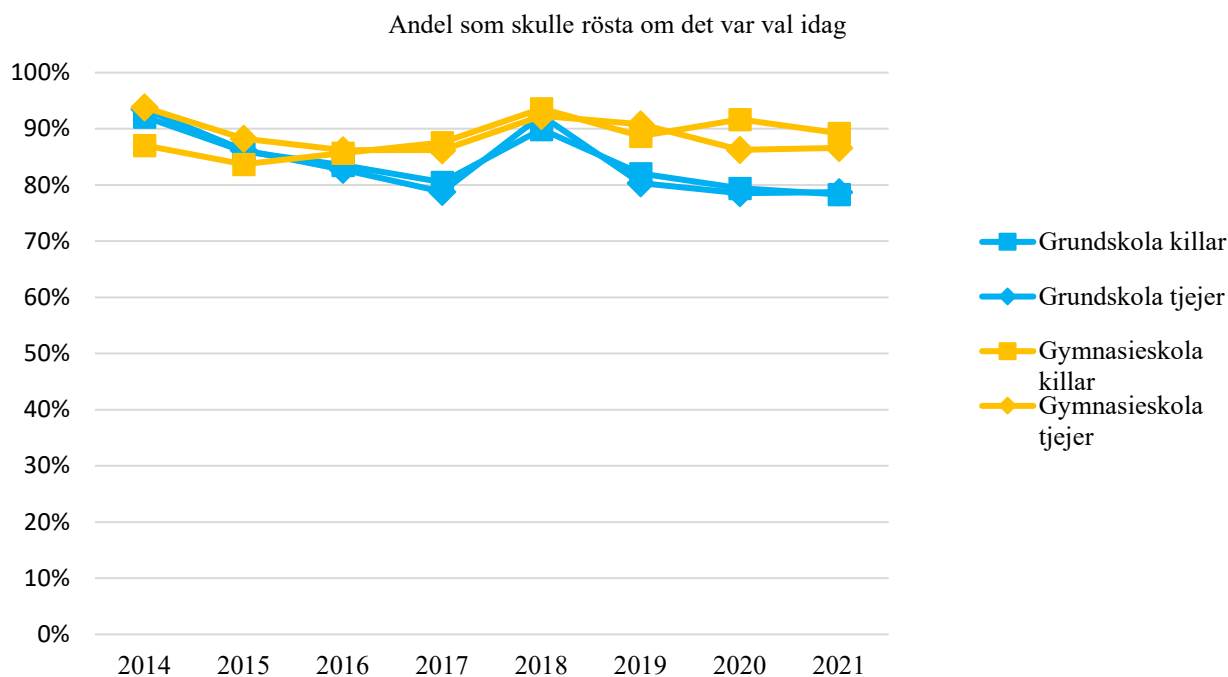
I enkäten finns frågan ”Hur ser du på din framtid?”. Diagrammet nedan visar andelen ungdomar som svarat ”Mycket positivt” eller ”Ganska positivt” på frågan.

Totalt är det 90 procent av Norrköpings ungdomar som har en positiv syn på framtiden. Det är en siffra som legat relativt stabilt över tid. Killar har en något positivare syn på framtiden än tjejer. I grundskolan är det 93 procent av killarna och 88 procent av tjejerna som svarar att de ser positivt på sin framtid. Motsvarande siffra för gymnasiet är 92 procent av killarna och 87 procent av tjejerna.

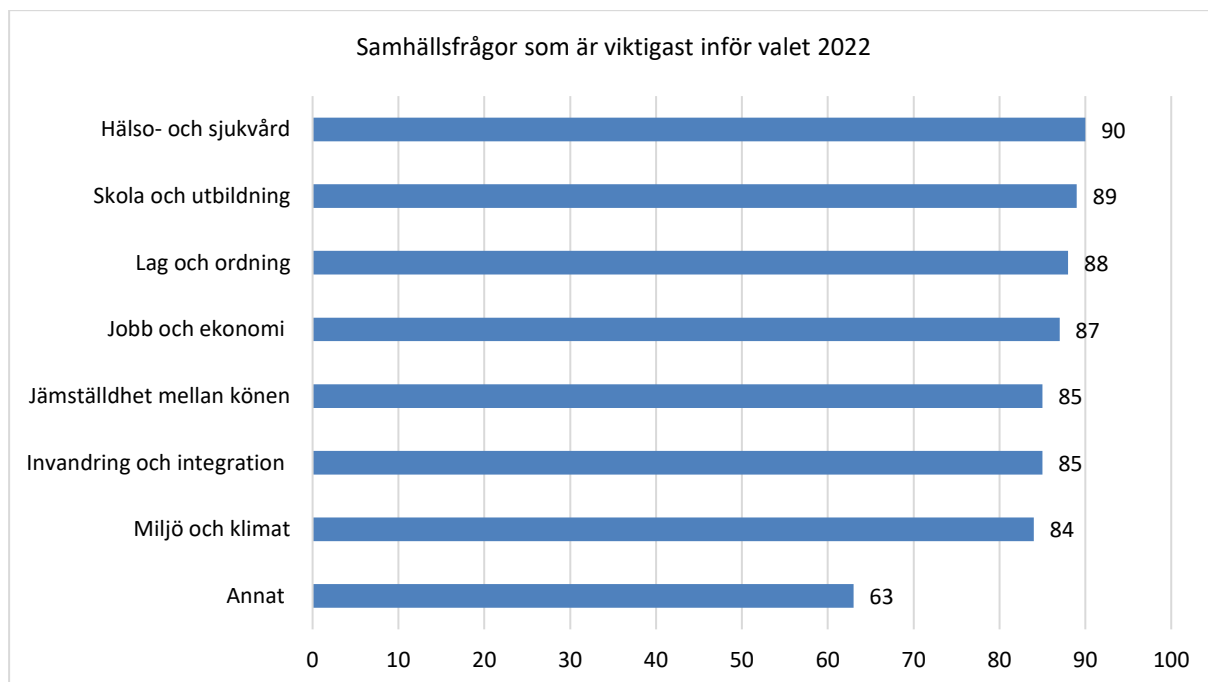
Delaktighet och inflytande

I enkäten finns frågan ”Om det var val idag och du fick rösta – skulle du rösta?”. Diagrammet nedan visar andelen ungdomar som svarat ”Ja, helt säkert” eller ”Ja, troligen” på frågan.

Totalt svarade 78 procent av ungdomarna i grundskolan och 88 procent av ungdomarna på gymnasieskolan att de skulle rösta om det var val idag. Det är fler ungdomar på gymnasieskolan än i grundskolan som skulle rösta om det var val idag. Över tid syns en tydlig ökning av andelen som vill rösta i samband med valet 2014 och 2018. Om det blir samma tydliga ökning i samband med valet 2022 återstår att se i kommande enkätresultat.

I enkäten finns frågan ”Hur viktiga är följande samhällsfrågor för dig inför valet 2022?”. Diagrammet nedan visar andelen ungdomar som svarat ”Ganska viktigt” och ”Mycket viktigt” på frågorna.

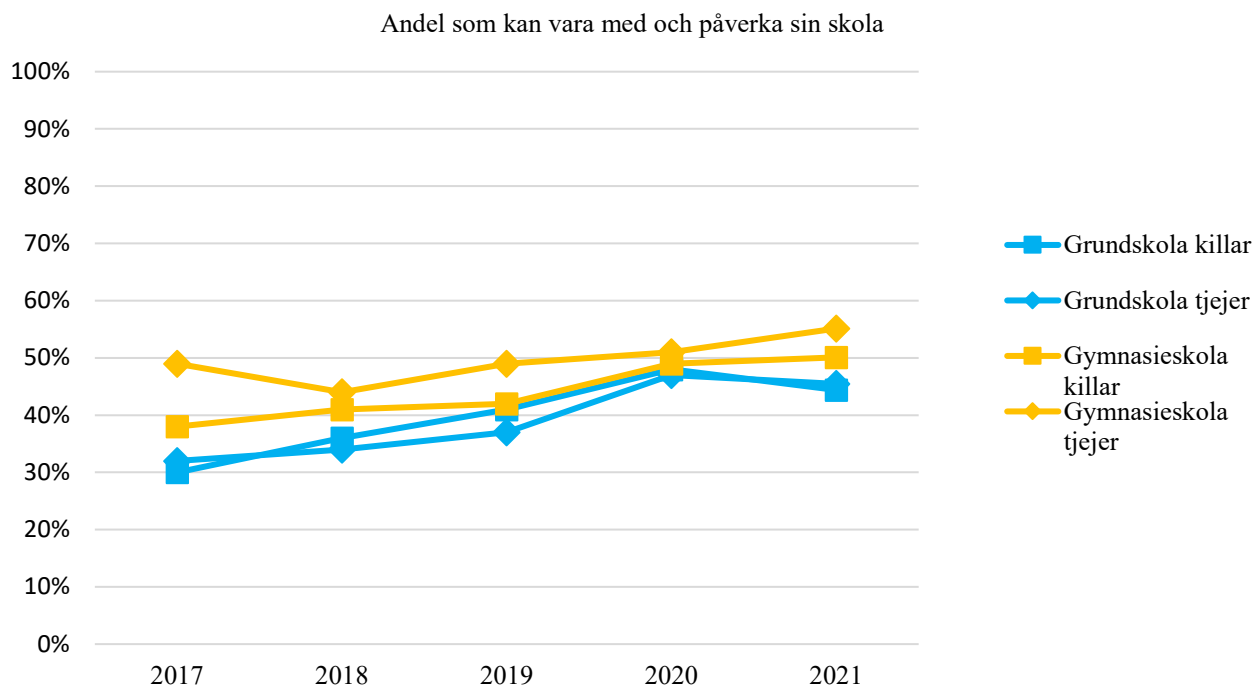

Resultatet visar att den viktigaste frågan inför valet 2022 är hälso- och sjukvård. Övriga samhällsfrågor som skola och utbildning, lag och ordning, samt jobb och ekonomi kommer tätt efter.

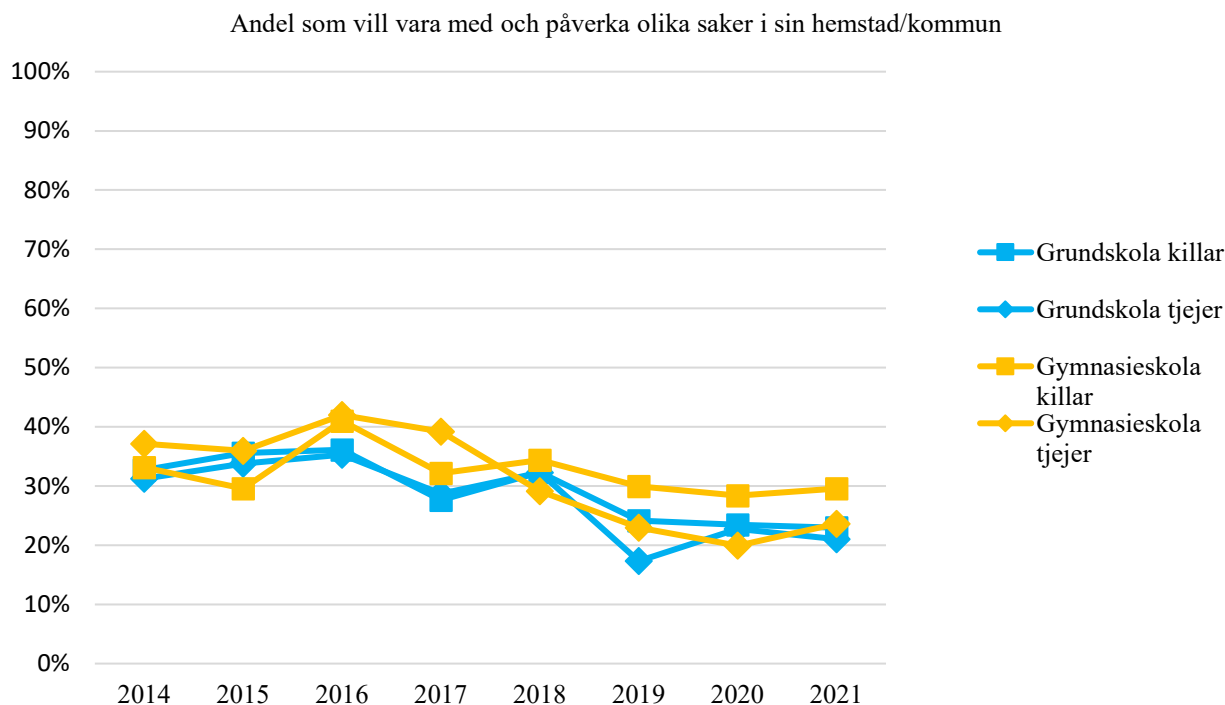
Ungdomarna fick även möjlighet att med egna ord beskriva vad svarsalternativet ”Annat” innebär. Flera ungdomar lyfter att andra viktiga samhällsfrågorfrågor är jämlikhet som till exempel HBTQI-personers rättigheter. Även bensinpriser lyfts som en viktig fråga inför valet 2022.

I enkäten finns frågan ”Hur mycket kan du vara med och påverka i din skola?”. Diagrammet nedan visar andelen ungdomar som svarat ”Väldigt mycket” eller ”Ganska mycket” på frågan.

Resultatet visar att en ökning har skett för alla åldersgrupper sedan frågan ställdes första gången 2017. År 2021 svarade 44 procent av killarna och 45 procent av tjejerna i grundskolan att de kan vara med och påverka sin skola. Motsvarande siffra var 50 procent för killar och 55 procent för tjejer på gymnasieskolan.

I enkäten finns frågan ”Vill du vara med och påverka olika saker i din hemstad/kommun?”. Diagrammet nedan visar andelen ungdomar som svarat ”Ja” på frågan.

Totalt är det 22 procent av ungdomarna i grundskolan och 27 % av ungdomarna på gymnasieskolan som vill vara med och påverka olika saker i sin hemstad/kommun. Över tid har andelen som vill vara med och påverka minskat. Högst andel som vill vara med och påverka är killar på gymnasieskolan. År 2021 var det 30 procent.

Analys

Analysen redovisas utifrån rapporten fyra områden; Coronapandemins konsekvenser, Hälsa och välbefinnande, Trygghet och tillit samt Delaktighet och inflytande.

Pandemin påverkar både negativt och positivt

I likhet med förra årets rapport visar resultatet att pandemin påverkat ungdomar i Norrköping både på ett positivt och negativt sätt. Även i år visar analysen av fritextsvaren på en dubbel bild av konsekvenserna av pandemin. På ena sidan beskrivs pandemins konsekvenser ur ett negativt perspektiv som till exempel sämre skolresultat, ofrivillig ensamhet och ökad psykisk ohälsa. På andra sidan finns positiva beskrivningar i form av mer tid till umgänge med vänner och familj samt en ökad uppskattning av sig själv, sin familj och vänner. Att pandemin påverkat ungdomar både positivt och negativt bekräftas även av liknande undersökningar på regional och nationell nivå².

² Jönköpings University och Högskolan Väst, *Reported Change in Adolescent Psychosocial Functioning during the Covid-19 Outbreak*, 2020-12-04. Läs mer [här](#).

Region Östergötland, *Hur har ungdomar i Östergötland påverkats av Coronapandemin?*. Läs mer [här](#).

Stora skillnader i hälsa och välmående mellan killar och tjejer

Resultatet från ungdomsenkäten Om mig visar att 67 procent av ungdomarna i Norrköping mår bra eller mycket bra. I likhet med tidigare analyser så kvarstår skillnaderna mellan olika åldersgrupper och kön. Det kan konstateras utifrån resultatet att ungdomar i grundskolan mår generellt sätt bättre än ungdomar på gymnasieskolan och killar mår bättre än tjejer.

Resultatet visar att tjejers mående försämras över tid medan killarnas mående ligger mer stabilt över tid. Tjejer skattar sin hälsa lägre, upplever mer oro/ångest, är mer stressade och sover sämre. För 2021 har andelen tjejer som skattar sin hälsa som god aldrig varit så låg. Bland tjejer på gymnasieskolan är det endast 50 procent som uppger att de mår bra. Liknande mönster finns även på både regional och nationell nivå. Utifrån resultatet från ungdomsenkäten Om mig kan flera kommuner i Östergötland se samma negativa utveckling över tid när det kommer till tjejers hälsa och välmående. Den negativa utvecklingen syns även nationellt och i MUCF:s rapport UNG IDAG 2021 klarläggs att andelen tjejer som upplever besvär av oro eller ångest är högre än andelen killar.³

Det är svårt att dra några slutsatser kring varför tjejers hälsa är sämre än killars. Vi vet till exempel att tjejer presterar bättre än killar i skolan, vilket kan innebära en ökad stress och press med ökad ohälsa som följd. Samtidigt finns forskning som belyser vad de självrapporterade psykiska problemen står för och hur den upplevda psykiska ohälsan påverkar de unga i deras liv. Bland annat ifrågasätts sättet psykisk ohälsa mäts på. Normala negativa känslor och besvär av magont/huvudvärk tolkas till exempel i vissa undersökningar som psykisk ohälsa. Ungdomar har även ett förändrat språkbruk där begrepp som ångest och depression används utan att för den delen vara en bekräftad diagnos.⁴ Oavsett så behöver resultaten som visar på tjejers försämrade hälsa tas på allvar, och analyseras vidare för att få en kunskap om vad försämringen står för.

Ytterligare en aspekt av psykisk ohälsa kopplat Coronapandemin är en studie genomförd vid Uppsala universitet. Där kunde forskarna konstatera att skolstängningarna under pandemin kan ha minskat elevers psykiska ohälsa i form av behov av psykiatrisk vård. De kunde se att när gymnasieskolorna stängde i mars 2020 avstannade det förväntade behovet av psykiatrisk vård. Däremot hade elever på högstadiet, vars skolor höll öppet under början av pandemin, ett fortsatt ökande behov av psykiatrisk vård. En möjlig förklaring kan vara att skolstängningarna lett till minskad stress för elever.⁵

De flesta känner sig trygga men tilliten till andra minskar

Sammanfattningsvis visar resultatet att de flesta ungdomar känner sig trygga och trivs på sin skola, sin fritid, sitt bostadsområde och i sin hemstad. Det som är utmärkande är att tjejer i grundskolan över tid har legat lägre än övriga grupper när det kommer till upplevelsen av trygghet i skolan. I fritextsvaren framkommer bland annat att ofrivillig ensamhet minskar upplevelsen av trygghet och trivsel i skolan. Ungdomar kan känna sig helt ensamma i skolan och har inte någon att vara med på rasterna. I fritextsvaren lyfter ungdomarna själva vikten av

³ Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) UNG IDAG 2021. Läs mer: [Goda levnadsvillkor för många, men inte för alla | MUCF](#)

⁴ Linköpings universitet, [Skolungdomars definitioner av psykisk hälsa - Linköpings universitet \(liu.se\)](#)

⁵ Uppsala universitet, [The impact of the COVID-19 school closure on adolescents' use of mental healthcare services in Sweden | medRxiv, 2021-12-14](#)

att ha minst en kompis skulle öka tryggheten och trivseln i skolan. Även om de flesta uppger att de har en eller fler riktigt nära vänner, så är det samtidigt cirka 10 procent som uppger att de inte har en nära vän. Pandemin kan ha påverkat känslan av ofrivillig ensamhet när flera sociala sammankomster har varit inställda eller begränsade. Ungdomar på gymnasieskolan har till exempel i perioder bedrivit hemmastudier och flera fritidsaktiviteter har varit inställda under pandemin. Samtidigt uppger flera ungdomar i fritextsvaren att pandemin lett till ökade sociala relationer via till exempel sociala medier.

En oroväckande utveckling är att tilliten minskar i alla grupper. Liknande mönster syns även på regional och nationell nivå. I övriga kommuners resultat kopplat till ungdomsenkäten Om mig syns en generell minskning av tillit till andra människor. Även den nationella folkhälsoenkäten, Hälsa på lika villkor, visar på samma trend för den vuxna befolkningen. Det är svårt att dra några slutsatser kring vad som kan ha påverkat utvecklingen över tid. En orsak kan vara pandemin som visat att världen inte är trygg, förutsägbar och säker vilket kan ha påverkat tilliten negativt bland ungdomar. Även om tilliten minskar så uppger de flesta ungdomarna att de har en positiv framtidstro. Över tid har andelen med positiv framtidstro varit relativt stabil. Intressant att notera är att framtidstron inte påverkats negativt av de senaste två årens pandemi.

En av fyra vill vara med och påverka sin kommun

Sammanfattningsvis visar resultatet för delaktighet och inflytande att majoriteten av ungdomarna skulle rösta om det var val idag. Över tid har en ökning skett i samband med valen 2014 och 2018. Om en ökning även sker när ungdomsenkäten Om mig genomförs under hösten 2022 återstår att se. Inför valet 2022 valde 90 procent av ungdomarna hälso- och sjukvård som den viktigaste samhällsfrågan. Det är möjligt att coronapandemin påverkat den inställningen.

Att unga är delaktiga, sluter upp och har kunskap om hur en demokrati fungerar är på sikt avgörande för demokratins överlevnad. Det är därför viktigt att främja ungas förutsättningar för delaktighet och inflytande. Över en femårsperiod har andelen ungdomar som kan vara med och påverka sin skola ökat. Utifrån ett barnrättsperspektiv är det positivt eftersom ungdomar ska ges möjlighet att vara delaktiga i frågor som rör dem. Detta är också en fråga som skolorna arbetar aktivt med utifrån både barnrättslagen och skollagen. Samtidigt är det en lägre andel ungdomar som svarar att de vill vara med och påverka olika saker i sin hemstad/kommun. Det är enbart en fjärdedel som svarar att de vill vara med och påverka. Högst andel som vill vara med och påverka är killar på gymnasieskolan vilka utgör 30 procent.

Slutsats

Utifrån rapportens fyra olika områden finns det delar av resultatet som är extra viktigt att belysa:

- Pandemin har fortsatt påverka ungdomarna på både ett positivt och ett negativt sätt.
- Tjejjers mående försämras över tid, och fortsätter försämras när det kommer till självskattad hälsa, oro/ångest, vardagsstress och sömn.
- De flesta känner sig trygga i skolan, men tjejer i grundskolan upplever mest otrygghet.
- Tilliten till andra människor fortsätter minska i samtliga grupper.
- De allra flesta har en positiv framtidstro och andelen är stabil.
- Andelen som kan vara med och påverka sin skola ökar.
- En av fyra vill vara med och påverka sin kommun.

Fortsatt arbete

Resultatet från ungdomsenkäten Om mig är en viktig pusselbit för att följa utvecklingen av livsvillkoren för unga i Norrköping. Resultatet ger värdefull information om ungdomar som kan användas av deltagande skolor i deras kvalitets- och förbättringsarbete. Det är även viktigt att resultatet återkopplas till ungdomarna själva. Resultatet kan med fördel användas i dialog med ungdomar kring olika områden som till exempel psykisk hälsa, levnadsvanor och livsvillkor.

Ungdomsenkäten är omfattande och rör flera områden som inte enbart är intressant för deltagande skolor. Frågor som till exempel rör vad ungdomar gör på fritiden, hur de trivs i sin hemstad samt deras möjlighet till delaktighet och inflytande i samhällsutvecklingen är viktiga delar som är av intresse för flera av kommunens verksamheter och kontor. En kommunövergripande analys av resultatet från ungdomsenkäten kan vara ett verktyg för att återkommande belysa olika teman.

